

Поља

ДОГАЂАЈ
РАДИВОЈ ШАЈТИНАЦ

У овим равним крајевима расте нешто што домороци, становници, досељеници, пролазници и прибеглице не зову трава. То је *мишевина*. Густе, сочно зелене, светли биљни саг, нешто што би могло да представља средину пута између лишаја и биља, маховине и влати. Стабљике су ниске и густе, потпуно заклоњене облим листовима и чупање овог биља више личи на лињање влажних и тамних земљаних леђа, опадање праменова земних маља које су због чисте мане наших чула тако траволIKE и зелене. Мишевина расте на хладовитим, засеченим местима па чак кад се одозго деси неки јарки, светли прорез или нека промена, посеку се крошње или се усправи нека, дотад, погнута, прилика, нагло светло које заспе њом обрасту површину не измени ништа у боји тла нити у температури ваздуха. Мишевина опстојава као биљни мраз: сочни, лиснати и коренасти студени скоруп који потврђује неку бајковиту ситницу у пропадању природе у ком се дешава и то да има нечега што расте из семена, из земне таме а није дао спољног, светлог, ваздушног или небеског одзива. Бесцветна а једра до пуцања, збијена као приземно, излучено зрнење, као капи у локви или језеру ово се ниско жбуње за тло држи изузетном снагом тако да се изглед корења, на дневном светлу, не може везати за јасно објашњење Опстанка, сем ако се збијено биљно опирање, код чупања не дешава, преливањем непознате снаге из ткива у ткиво, из капилара у капилар и у то у неком за овај Свет, неприступачном делићу времена који унапред зна и предосети непогоду, нагло светло, прилаз руком или устима, ногом или копитом, косом или жвалом. Ни нагли мраз, ни тешка обућа, ни нагла врелина, ни сурвано бусење, ништа не оставља видљив траг по овим збијеним биљним колонијама. Као да им је и висина скривена, тако се хитро враћају у неизмењиву, ненарушиву усправност која се иначе, не види нити наслуђује, без обзира да ли их људски створ гледа из природне усправности или лежећи по њима. Оне само белег остављају: зелени премаз и траг отирања о свеже биљно бедро, по рукама, ногама, коленима или лицу.

У овдашњим, најчешће, намерно подизаним шумама, у оним престалим шумама, чак и тамо под обореним, пузавицом и трњем обрастим стаблом, мишевина расте као земним богом додењен одар безименим становницима у привидној смртној усправности док се са свежих људских хумки чула као дивљи знак запуштености. Откуд јој то име везано за знаног глодара, сад није толико битно. Можда с људског длана, с људске коже, изједначен у ређем или чешћем додиру с привидом да сличну мекоћу има и здраво крзно слободног, дивљега пољског миша. Можда би и неком непогодом, збијено на тесном месту, без обзира на другачију боју, потцењеном мекоћом, као ова нетрава, деловало усковитлано мишије крдо, чопор или дохваћен кључ Зеленог раја. Све у свему, у имену ове биљне врсте десио се, поред чулног и један други обрт: преображај сиве у зелену и обратно али тако да обе боје нису последица светла материје већ загонетка додира и Замисли, загонетка Великог и Малог, Крушног и Ситног.

На свим местима где сам затицао мишевином обрасте површине ја сам губио потребу за широм сликом. Био сам заведен, привучен, погнут или призван неким непознатим зовом мекоће и дивље, неме нежности. Ни тад, ни сад, праве се речи неће десити. Јер, збијеност овог биља деловала је студеним тајцем, мразом услед поднева, тишином на врхунцу хаоса, бојом у потпуном спепиљу, росним призивом на крају најгорег или најбесмисленијег напора и спуштајући своје тело на њу, веровао сам да својеручно и својевољно удешавам тренутак своје слатке смрти и да то никакав следећи час, дан или век, у мени или ван мене, неће никаквим животом досегнути. Било је то слетање у безвистинску чистоту, у бездимензионални простор, у вакуум где нездраво дисање, изазвано приморавањем и опстанком, делује као отров и буђ, ваш или небеско налиције:

- без росе, светлуца а није налик погледу на воду: овде се не умивања, не сврби сјај. Густе зелене љуске залазе једна у другу, преклапају се, притискају измрљене, међусобом изгрицкане сенке, одбијају и поглед и додир, и ногу која би да их згњечи. Набрекле од земље дубине и приземног ваздуха стабљике не стреме, не штрче, већ се сабијају у себи, пију из себе, црпе из себе. Нема латичне бући, нема прашњавих прегиба, преосветљених мрља од дозрелости и устајалости, нема цветног олакшања. Надута непомичност сва у бесконачности безбојне биљне слине у коју пристаје нова клица и њен почетно-зелени, ледни врх.

Обична трава има усуд висине, болест зрелине, коначност безбојног или неприметног цвета, проказање боја или терет мрке махуне. Уздиже се, дебља, јача, шири, уплиће, мрси, отреса, виори, ломи, засеца,

пуца, кида, круни, труне - маше поднебесним казнама. Мишевина не. У преплету једнобојности и истобојности она скорева, згушњава се, грчи, сабија, прибија, належа и пријања: као да није чудо из семена већ подземљем истерана краста.

То је тло.

То није тврђња, то није истина, то није ни судбина, ни закон. Нешто је под нама обједињено на тајни, осенчени начин али је наше површинско, надземно устројство такво да тајни придодaje зазор или својину, припадност или намеру а тами припадајућу лексику, сведене симболе и свакако искуство. Сад ступамо на ову чистину и њен описани прекривач, отац и ја. Ми смо у препознатљивим сељачким колима и јаки су коњи испред нас. У колима су ашови, будаци, крампови, велика "прека" тестера, ланци и ужина. Колима се може прићи оној одабраној тополи, оном високом, правом стаблу али не на ону близину као кад се прилази обичној гомили расутог терета или намернику који би, чекајући крај пута, желео да се попне и крене. Коњи и кола су окренути насутом делу глинене превлаке који је широк колико и размак између точкова, онако како се то слуги кроз замишљени повратак. Отац, ја и алати близу су самом стаблу. Ниско, затрљено полуострво, издужено као глинени рт, окружен са три стране водом а на самом крају је већ откривена жила, део корена из ког расте стабло. Отац, стабло и ја. И нико више. Убеђујем га да га без копања, без вађења, сасечемо тик при тлу јер нам треба његова дужина а не његови исечени комади. Управо тај обим стабла при тлу, он и ја смо потценили. Она виткост, из даљине, сад се претворила у дивовски стуб, у нешто што застрашује укопаности, непомеривошћу, везаношћу за тло.

Оцу је седамдесетдуга, мени четрдесетосма. Грешном мени, увек ми се чини да је здрав. Не оптерећује се аналогјама, симболе прима као "нешто што на нешто личи" али их не узима здраво за готово. Не чита оно што пишем и воли кад сам од неке користи. Кад гледа у стабло он види слеме, греду, стубове или целанице. Овога пута је пристао чак и на идеју о голу, о стативама и пречки. Неки голи смисао је ту а није лоше то што је ваздух свеж.

Скоро да се идеално разумемо чим све радимо ћутке. Чак се, међусобно и не видимо. Увек је неко неком иза нечега што је обојици Испред. Мени је њега заклоњило стабло, њему је мене такође. Вучемо и попуштамо дуги, челнички, назубљени и наоштрени шал тестере и имамо стрпљења за тренутак када ће пасти одсечено стабло а ми се угледати изнад свежег пања. Тестера улази у дрвено ткиво: отац и ја знамо кад треба убацити купасте, дрвене клинове док тестера има ход, да није притиснута, да може с обе стране да избацује мале вејавице трине и да из смета пречистог труња можемо закорачити победнички кад засијају топли, свежи годови. Ако их има. Ако се покажу.

Стабло, до крошње, подилазе ритмички срси. Уз разговетан, ритмичан звук увис крећу и истовремени трзаји, нешто што гране, гранчице и лишће нагони нан једва видљиво дрхтање а птице и пауке на устук и пометњу. Али, ми не гледамо горе. Ми пратимо продирање пљоснате металне општрице а поготову оног њеног дела који се, заклоњен, чини да је непрестано у ткиву што се цепа: да га наши покрети претварају у пламени језик који би, не само стабло, већ и овај рт могао да одвоји од обале и света и да нас вине у вис.

Већ зјапи претестерисани део као подмукли, зли зев. Као гримаса без лица: висина одлази у неповрат, струже се и мрви њен упамћени изглед: ми који се претварамо у дужину одлучни смо и занети. Уз вештину, снагу и добар алат о смислу се не размишља.

Пресудну ствар смо занемарили - *тло*. Ми нисмо на земљи, на трави, у блату, на камену, на облаку. Ми смо на мишевини.

Уништавајући остарелу биљку, крчећи рупу у пределу, ми се крећемо напред-назад, осећамо оно што вољним привидом никад не осећамо "животни ритам". Отац и ја, по први пут, овако својски сарађујемо. Ствар није у спрези, у искуству, у знању, у разумевању или нижем или вишем циљу, ствар је у еротизи која нас, стаблом и кором, склања једно другом са видика и удешава привлачење и попуштање, снагу и предах и док се сједињени тотем усправности и пенетрације налази у животу, док се опире и врца густим облаком трине, на обе стране, на очеву и моју, ми мишићима хитамо за оргазмом у ком се потиру наше разлике у годинама, искушењима, привидно стеченим знањима. Сурови ерос без полова, чисти и уклету напон између створова који су, уствари, једно другом страни, препознати, претражени: ерос истиснут из немог свепростајања, како на ћутање, тако и на сечу дрвета.

Али, тај тренутак, ипак стиге.

Већ зјапи дубока, глатка посекотина: зија из ње, свака кишна деценија, пече и бљешти сваки бивши сунчани дан. Стабло се држи јер није још понављањем правих, паралелних потеза, сусретна гео-метрија образовала пун круг и у часу кад смо обојица застали, у процелу, у предању и премору проломио се рапави и продорни цијук тешког, наглог